

LASTEN HYVINVOINTI

Ohjeita päivähoidossa olevien
lasten infektioiden vähentämiseksi
2011 - 2012

Sisältö

1. MIKSI HYGIENIAOHJEITA
 - 1.1. Hyvinvoiva lapsi
 - 1.2. Lasten sairastelut
 - 1.3. Antibiootit
 2. HYGIENIATOIMIEN TEHOSTAMISEKSI
 - 2.1. Hygieniavastaava
 - 2.2. Päiväkotien hygieniayhdyshenkilöt
 - 2.3. Päiväkodin hygieniasuunnitelma
 - 2.4. Henkilökunnan työvaatteet
 - 2.5. Kynnet, sormukset ja rannekorut
 - 2.6. Yhteistyössä huoltajien kanssa
 3. YLEINEN PUHTAUS
 - 3.1. Siivouksessa erityinen huomio
 - 3.2. Hiekkalaatikon hiekka
 - 3.3. Roolivaatteet
 4. KÄSIHYGIENIA
 - 4.1. Pesuneste
 - 4.2. Käsienpesu
 - 4.3. Käsienpesutekniikka
 - 4.4. Käsipyyhe
 - 4.5. Käsihuuhe
 - 4.6. Suojakäsineet
 - 4.7. Käsivoide
 5. RUOKAILU
 - 5.1. Ruuan jakaja
 - 5.2. Pöytien puhtaus
 - 5.3. Lasten osallistuminen
 - 5.4. Vesikuppi/ vesipullo
 - 5.5. Lasten hampaiden pesu
 6. NIISTÄMINEN JA YSKIMINEN
 7. WC-TOIMET
 - 7.1.. Pienten vaipanvaihto
 - 7.3. Pottatoimet
 - 7.4. Wc-pönttöä käyttävät lapset
 8. PÄIVÄLEPO
 9. TUTTIKÄYTÄNNÖT
 10. LELUJEN PUHTAUS
 - 10.1. Lelujen pesu
 - 10.2. Lelujen lepuutus
 - 10.3. Muovailuvahat
 - 10.4. Lapsen omat lelut
 11. ERITTEIDEN PUHDISTUS
 - 11.1. Päiväkodin eritekorit
-

1. MIKSI HYGIENIAOHJEITA

1.1. HYVINVOIVA LAPSI

Varhaiskasvatuksen ensisijaisena tavoitteena on edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoiva ja terve lapsi jaksaa olla päiväkodin toiminnoissa mukana ja hänellä on hyvät kehittymisen, kasvun ja oppimisen edellytykset. Lasten terveyttä edistävä, yleiseen hygieniaan liittyvä tehostamistyö on osa Oulun päivähoidon laadun parantamista.

1.2. LASTEN SAIRASTELUT

Päiväkotihoidossa olevat lapset sairastavat enemmän välikorvatulehduksia, ripulitauteja ja ovat kuumeessa useammin kuin kotihoidossa olevat lapset, johtuen lasten tiiviistä yhdessäolosta. Taudit tarttuvat tavallisesti hengitysteiden välityksellä, mutta suurelta osin myös käsien välityksellä. Useimmat taudit tarttuvat jo ennen oireiden ilmaantumista.

Mitä pienemmistä lapsista on kysymys, sitä herkemmin infektiot tarttuvat lapsesta toiseen.

1.3. ANTIBIOOTIT

Antibiooteille vastustuskykyiset bakteerit ovat lisääntyneet toistuvien antibioottikuurien myötä. Pienillä lapsilla on tarttuvien tautien vastustuskyky vielä heikko ja siksi juuri he ovat antibioottien suurkuluttajia.

Kun päiväkotikäisten lasten infektioita saadaan vähenemään, vähenee myös antibioottien käyttö ja sitä mukaa antibiooteille vastustuskykyisten bakteerikantojen kehittyminen.

2. OULUN HYGIENIATOIMIEN TEHOSTAMISEKSI..

2.1. PÄIVÄHOIDON HYGIENIAVASTAAVA

- vastaa päivähoidon hygieniaohteiden päivityksestä
- perehdyttää päiväkotien hygieniayhdyshenkilöt tehtävään
- järjestää ja toteuttaa hygieniayhdyshekilöiden koulutukset
- kiertää päiväkodeissa ja perehdyttää päivähoidon henkilökuntaa infektioiden-ehkäisyohjeisiin ja annettuihin hygieniatoimiin
- pyytää vuosittain kopiot päiväkotien arvioiduista ja päivitetyistä hygieniasuunnitelmista

2.2. PÄIVÄKODIN HYGIENIAYHDYSHENKILÖ

Jokaisessa päiväkodissa on hygieniayhdyshekilö, joka toimii päiväkodinjohtajan työparina oman yksikön tehokkaiden hygieniatoimien ja tapojen ylläpitämisessä

- osallistuu säännöllisiin hygieniakoulutuksiin
- perehtyy annettuihin ohjeisiin
- perehtyy tehostetun hygienian toimivuuteen omassa päiväkodissa, huomioi ja tuo esiin mahdolliset ongelmat ja esteet hyvän hygienian ylläpitämisessä
- jakaa saamaansa koulutusta ja tietoa omassa yksikössään
- pitää yllä ja päivittää yksikön hygieniakansiota
- osallistuu oman päiväkodin hygieniasuunnitelman laadintaan
- tarvittaessa perehdyttää uudet työntekijät päiväkodin hygieniatoimiin

2.3. PÄIVÄKODIN HYGIENIASUUNNITELMA

Päiväkodit laativat oman hygieniasuunnitelman, joka laitetaan yksikön varhaiskasvatussuunnitelman liitteeksi.

- suunnitelman laadintaan on käytettävissä valmis pohja
 - on päiväkodin yhteinen sopimus ja toimintamalli
 - toimii uusien työntekijöiden perehdytyksen välineenä
 - hygieniasuunnitelmaa ja sen toteutumista arvioidaan ja päivitetään vuosittain
-

2.4. HENKILÖKUNNAN TYÖVAATTEET

Henkilökunnalla siistit, helposti puhtaana pidettävät työvaatteet, jotka säilytetään ja vaihdetaan ylle päiväkodissa. Henkilökunnalla on mahdollisuus käyttää työnantajan hankkimia työvaatteita.

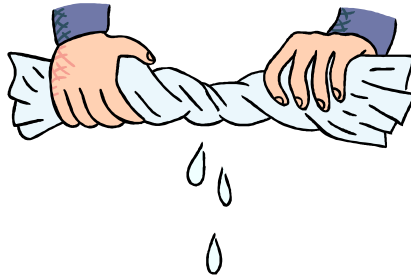
2.5. HENKILÖKUNNAN KYNNET, SORMUKSET JA RANNEKORUT

Pitkät kynnet ja sormukset keräävät alleen mikrobeja ja estävät käsien tehokkaan pesun ja desinfioinnin. Rannekoruja ja sormuksia ei suositella käytettäväksi työpäivän aikana. Rakennekynnet eivät kuulu hoitotyöhön.

2.6. YHTEISTYÖSSÄ HUOLTAJIEN KANSSA

Päiväkotilasten vanhemmat joutuvat olemaan paljon pois työstään hoitaessaan sairasta lastaan. Päiväkotien hygieniarutiinien teho lasten sairauksien vähentämisessä paranee entisestään, kun sitä tehdään yhteistyössä lasten huoltajien kanssa:

- uudet perheet saavat tiedotteen päiväkodin hygieniatoimista
- aamulla päivähoitoon tullessa huoltajat pesevät lapsen kädet pesunesteellä/ laittavat lapselle käsihyytelin.
- huolehtivat lapsen tuttujen ja unikaverin puhtaudesta – pesu 1x viikossa
- huolehtivat lapsen lelopäivän lelujen pesusta ennen päiväkotiin tuontia ja kotiin vietyä

3. YLEINEN PUHTAUS

Pinnoille kertyy päivän aikaan paljon likaa ja sen mukana normaaleja mikrobeja sekä tautien aiheuttajia. Lika toimii niiden kasvualustana ja ravintona - siksi siivoukseen ja tiettyjen kohteiden tehokkaaseen, päivittäiseen puhdistamiseen tulee kiinnittää huomiota.

Puhdistamistarpeen arvioinnissa huomioidaan tilassa toimivien lasten ikä, kohteen likaisuus ja käytön tiheys.

3.1. SIIVOUKSESSA ERITYINEN HUOMIO PAIKKOKIHIIN MIHIN ENITEN KOSKETAAN

- Wc-istuimet
- potat
- oven kahvat
- hanat
- pöytäpinnat
- lasten tuolien käsinojat
- paikat mihin lapset/ aikuiset eniten koskevat
- eritetahrat

3.2. HIEKKALAATIKON HIEKKA

Vaihdetaan kerran vuodessa. Ennen ulkoilua varmistetaan hiekan silmämääräinen turvallisuus ja puhtaus.

3.3. ROOLIVAATTEET

Pestään tarvittaessa, vähintään kerran vuodessa. Päätätartunta-aikaan vältetään päähineiden käyttöä.

4. KÄSIHYGIENIA

Kädet ja sormenpäät levittävät ja siirtävät mikrobeja tehokkaasti paikasta toiseen. Infektioiden vähentämisessä on käsienpesu kaikkein tärkein ja tehokkain menetelmä.

Hygieniakäytäntöjä tehostettaessa, tehostetaan pesukertoja ja kiinnitetään huomiota oikeaan käsienpesutapaan. Lyhyet kynnet helpottavat käsien puhdistamista.

Lasten käsienpesutekniikan opetus on normaalia varhaiskasvatussuunnitelman mukaista terveysterveyshygieneiä.

Aikuiset vastaavat lasten käsihygienian toteutumisesta päivähoitopäivän aikana.

4.1. PESUNESTE

- kertakäyttöisessä seinätelineannostelijassa (jos pesuneste on täyttöpullossa, huolehditaan pullon arkipuhtaudesta)

4.2. KÄSIEN PESU

Aikuinen opettaa lapsille oikean tavan pestä kädet ja vastaa lasten käsihygienian toteutumisesta päivähoitopäivän aikana.

- päiväkotiin tullessa ja lähtiessä
 - ennen/ jälkeen ruuan jakamisen tai ruokailun
 - pöytien pyyhkimisen jälkeen
 - joka lapsen Wc- toimien jälkeen/ vaipanvaihdon jälkeen
 - nenän niistämisen jälkeen
 - aivastamisen jälkeen
 - lapsen leikittyä sairastuneen lapsen kanssa
 - lasten riisumisen jälkeen/ ulkoilusta tullessa
 - eritteiden siivoamisen jälkeen
-

4.3. PESUTEKNIikka

- pese aina pesunesteellä
- käytä juoksevaa lämmintä vettä
- hankaa käsiä joka puolelta – myös sormien välit, sormien päät, kädenpäälliset, peukalot ja ranteet – noin 15 sekuntia
- huuhtelee kädet
- kuivaa kertakäyttöpyyhkeeseen
- sulje hana käytetyllä paperipyyhkeellä
- käsipaperi jalalla avattavaan roska-astiaan

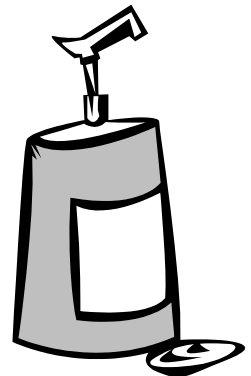
4.4. KÄSIPYYHE

- Pyyhkeenä käytetään ainoastaan käsipaperia.

4.5. KÄSIHUUHDE

Käytetään etanolikäsihuhdetta, joka on vähintään 70 prosenttista. Käsihuhde tulee olla helposti saatavilla erityisesti silloin kun on kiire/ henkilökuntaa vähän/ ulkoilussa/ retkillä. Huuhteen käytöllä voidaan varmistaa käsihygienian toteutuminen.

Aikuisen käteen laitetaan huuhdetta riittävästi (vähintään 2-3 ml), lapsen käteen riittää 1 painallus. Aikuinen annostelee lapsille käsihuhuhteen.

- voi käyttää aina kun käsissä ei ole näkyvää likaa.
- levitetään kuiviin käsiin
- hierotaan joka puolelle käsiin niin kauan, että kädet ovat kuivat – kämmeniin, sormien väleihin, sormien päihin, peukaloihin ja ranteisiin
- kynsien alustat puhdistetaan annostelemalla huuhdetta kämmenelle ja liottamalla toisen käden kynsiä siinä

4.6. SUOJAKÄSINEET

Ovat vinyyliset ja puuterittomat. Suojakäsinelaatikkaa säilytetään seinätelineessä tai muuten roiskeilta suojassa. Käytön jälkeen kädet pestään, kuivataan hyvin ja käytetään käsihuuhdetta

- ovat lapsikohtaiset
- käytetään aina eritetahroja puhdistettaessa
- suositellaan käytettäväksi aina lasten Wc- toimien yhteydessä
- suojakäsineitä ei pestä eikä desinfioida

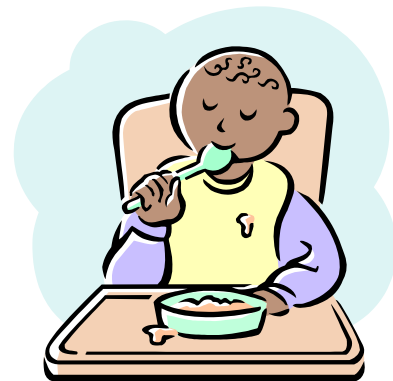
4.7. KÄSIVOIDE

Käsihygieniaan kuuluu käsien hyvä kunto. Tiheä käsien pesu kuivattaa ihoa, käytä säännöllisesti hyvää käsivoidetta.

5. RUOKAILU

Ruokaa valmistettaessa, kuljettaessa ja tarjottaessa on voimassa ruokapalvelun omavalvontaohjeet.

Lämpimän ruuan tulisi tarjottaessa olla vähintään 60-asteista ruokailun loppuun asti. Kylmänä tarjottavien tuotteiden lämpötila ei saa nousta yli 8-asteen. Useimmat mikrobit eivät lisäänty alle 8 asteen lämpötilassa

Ruokia ei tulisi säilyttää kuumana yli kahta tuntia kuivumisen ja mahdollisen ruokamyrkytysriskin vuoksi. Ruokaa kuljettaessa ja ruuan ollessa pitempään tarjolla, se tulee suojata kannella pisara-, kosketus- ja pölytartunnalta.

5.1. RUUAN JAKAJA

- ruokaa jakaa ja tarjoilee ryhmässä yksi aikuinen, joka ei osallistu samalla lasten perushoittoon
- käsihuuhdetta/ tarvittaessa suojakäsineitä käytetään aina, jos tarjoilun välillä tehdään jotakin muuta

5.2. PÖYTIEN PUHTAUS

- tarjoilutasot ja ruokapöydät pyyhitään ennen ruokien tarjolle panoa ja ruokailun jälkeen
- pöytäpöyhyt vaihdetaan puhtaaseen vähintään muutaman kerran viikossa
- pöytien pyyhkimisen jälkeen käytetään käsihuuhdetta

5.3. LASTEN OSALLISTUMINEN

- lapset eivät osallistu ruuan jakamiseen
- voivat osallistua astioiden keräämiseen ja pöytien pyyhkimiseen.
- omatoimisuutta opettelevat lapset voivat ottaa itse ruokansa aikuisen valvoessa hygieenisyyden säilymistä.
- apulaistehtävien jälkeen lapset pesevät ja kuivaavat kätensä hyvin.

5.4. VESIKUPPI/ VESIPULLO

Lapsilla henkilökohtaiset janokupit/ kertakäyttökupit, joita ei säilytetä Wc- tiloissa. Vanhemmat voivat tuoda lapselle oman, vaatelokerossa säilytettävän, nimellä varustetun janopullon, joka pestään kotona.

5.5. LASTEN HAMPAIDEN PESU

Päivähoidossa ei hammasharjoja, vanhemmat huolehtivat kotona lapsen hampaidenpesusta. Tarvittaessa vanhempien kanssa voi sopia xylitolipastillien, tai xylitolipurukumioiden käytöstä.

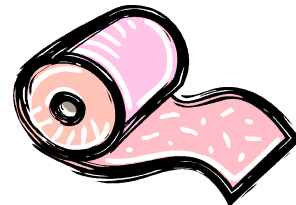

6. YSKIMINEN, AIVASTAMINEN, NIISTÄMINEN

Yskiminen ja aivastelu levittävät tehokkaasti pisaroita huoneessa olevien hengitettäväksi.

- opasta lapsia yskimään/ aivastamaan kyynärtaipeeseen
- niistäessä käsi suojataan paperilla - paperi laitetaan suoraa roskeen (ei taskuun)
- kädet desinfioidaan tai pestään pesunesteellä

7. WC- TOIMET

7.1. PIENTEN VAIPANVAIHTO

Vaippakäytännöt sovitaan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa.

Vaipat vaihdetaan WC:ssä, tai erillisessä siihen tarkoitukseen varatussa tilassa, josta saa oven kiinni muuhun tilaan. Wc: ssä vain muutama lapsi kerrallaan. Wc- tilaan ei tuoda lasten leluja tai kirjoja.

VAIPANVAIHTOALUSTA

- helposti puhdistettava, kosteutta imemätön ja pestävä
 - alusta puhdistetaan jokaisen käytön jälkeen heikosti emäksisellä puhdistusaineella tai tarpeen vaatiessa desinfioidaan
 - alustan suojana on lapsikohtainen, kertakäyttöinen paperiliina/ tai kangaspyyhe, joka laitetaan pesuun jokaisen käyttökerran jälkeen
 - jos vaipat vaihdetaan sylissä – käytetään muovista kertakäyttö esiliinaa, tai pyyhettä suojana.
-

VAIPANVAIHTO

- käytä suojakäsineitä
- lapsen likaiset vaatteet muovipussiin ja lapsen lokeroon
- likainen vaippa suoraan kannelliseen, jalalla avattavaan roskakoriin (ei pöydälle) - kakkavaippa lisäksi muovipussiin
- pese lapsi juoksevan veden alla
- käytä kuivaamiseen paperipyyhettä/ kankainen pyyhe laitetaan pesuun joka käytön jälkeen
- suojakäsineet roskeen
- suoja-alusta roskeen
- pese lapsen kädet ja kuivaa hyvin
- huuhtelee pesuallas/ tarvittaessa pese heikosti emäksisellä pesuaineella
- jos pyllynpesuallasta käytetään myös pottienpesuun, pestään se joka käytön jälkeen
- pese kädet hyvin ja käytä käsihuhdetta
- kestovaippojen kyseessä ollessa perhe tuo päiväkotiin oman jalalla avattavan säiliön

7.2. POTTATOIMET

- aina Wc:ssä, muutama lapsi kerralla
- potta tyhjennetään pönttöön ja huuhdellaan heti
- lapsilla mielellään oma nimetty potta
- pottien puhdistuksessa huomioidaan epidemia-ajat
- lapsen kädet pestään ja kuivataan
- henkilökunta pesee ja kuivaa kätensä ja käyttää käsihuhdetta

7.3. WC-PÖNTTÖÄ KÄYTTÄVÄT LAPSET

- tarvittaessa aikuinen pyyhkii pepun/ tarkistaa lapsen pyyhkimisen
 - aikuinen valvoo yksin WC:ssä käyvien lasten toimia
 - Wc- vedetään, tarkistetaan istuimen puhtaus, tarvittaessa puhdistetaan pesuaineliuksella
 - aikuinen vastaa lasten käsihygienian toteutumisesta
-

8. PÄIVÄLEPO

- lapsilla henkilökohtaiset petivaatteet
- tyynyjä ei pinota säilytykseen päällekkäin
- petivaatteita säilytetään lapsen omassa vuoteessa/ tai nimellä varustetussa pussissa
- tyynynliinat suositellaan vaihdettavaksi viikoittain, tartunta-aikana useamminkin
- lakanat suositellaan vaihdettavaksi kaksi kertaa kuukaudessa
- patjat imuroidaan tarvittaessa

9. LAPSEN TUTTIKÄYTÄNNÖT

Tuttikäytännöt sovitaan vanhempien kanssa lapsen varhaiskasvatussuunnitelmassa.

- vanhemmat nimeävät lapsen tutit ja huolehtivat niiden puhtaudesta (puhdistetaan keittämällä 2x viikossa)
- tutit säilytetään kannellisissa rasioissa lapsen lokerossa.

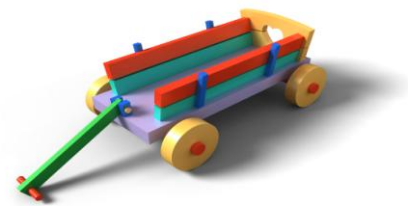

10. LELUT

10.1. LELUJEN PESU

Lelujen valinnassa kiinnitetään huomiota niiden turvallisuuteen, vesipestävyyteen ja hyvään puhtaanapitoon.

- pienten lasten ” suuhun menevät” lelut pestään päivittäin - saman tien
- paljon käytetyt lelut viikoittain
- vesipesun kestävät lelut voi pestä pesupussissa pesukoneessa muutaman pyyhkeen kanssa

10.2. LELUJEN LEPUUTUS

- osa leluista pois käytöstä 2-4 viikoksi, jolloin niiden bakteeri ja virusmäärä vähenee
- hyvä puhdistus erityisesti leluille, jotka eivät kestä vesipesua

10.3. MUOVAILUVAHAT

Uusitaan vuosittain. Epidemia-aikoina vältetään lasten muovailuvahojen käyttöä.

10.4. LAPSEN OMAT LELUT

Lasten omien lelujen puhtaudesta huolehtivat vanhemmat – unilelut pestään kotona 1x viikossa, lelupäivän lelut pestään ennen päiväkotiin tuontia ja kotiin vientiä.

11. ERITTEIDEN PUHDISTUS

Oksennus, uloste/ ripuli, veri, sylki ym. Eritteitä puhdistettaessa käytetään aina suojakäsineitä.

11.1. PÄIVÄKODIN ERITEKORIT

Vähintään 1 kori/ pk., isoissa päiväkodeissa useampi.

Eritekoria säilytetään yhteisesti sovitussa paikassa, lasten ulottumattomissa.

Viimeisin käyttäjä huolehtii siitä, että koriin jää kaikki tarvittava seuraavaa käyttäjää varten.

ERITEKORIN SISÄLTÖ:

- paketti vinyylisiä kertakäyttökäsineitä
- käsipaperipaketti
- roskapussirulla
- eritedesinfiointiaine
- käsihuuhe

ERITEKORIN KÄYTTÖ:

- käsipaperia eritteen päälle ja anna imeytyä
 - laita kertakäyttökäsineet käteesi ja avaa pari- kolme muovipussia
 - kaapaise nurin käännetyllä pussilla eritteet pois, tarvittaessa toista
-

Päivitetty 12.10.2011

- laita päälle desinfiointiaine ja anna vaikuttaa n. 20 sek.
- pyyhi käsipaperilla tahra, tarvittaessa toista
- laita kertakäyttökäsineet roskapussiin, vie eriteroskat suoraa ulkoroskiin
- pese kätesi hyvin pesunesteellä, kuivaa ja laita käsihuhde.

Lasten ja aikuisten infektioita voidaan vähentää tehostamalla arkipäivän hygieniakäytäntöjä, ja noudattamalla niitä johdonmukaisesti ja säännöllisesti.
